Ίακώβου

Ίάκωβος, θεοῦ καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ δοῦλος, ταῖς δώδεκα φυλαῖς 1 ταῖς ἐν τῆ διασπορᾳ, ἀχαίρειν.

Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς² περιπέσητε³ 2 ποικίλοις,⁴ γινώσκοντες ὅτι τὸ δοκίμιον⁵ ὑμῶν τῆς πίστεως 3 κατεργάζεται ὑπομονήν: ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον² ἐχέτω, ἵνα ἦτε 4 τέλειοι² καὶ ὁλόκληροι,⁵ ἐν μηδενὶ λειπόμενοι.²

Εὶ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ τοῦ διδόντος θεοῦ πᾶσιν 5 ἀπλῶς, αὶ οὐκ ὀνειδίζοντος, αὶ καὶ δοθήσεται αὐτῷ. Αἰτείτω δὲ ἐν 6 πίστει, μηδὲν διακρινόμενος: ό γὰρ διακρινόμενος ἔοικεν ακλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ ταὶ ῥιπιζομένῳ. Μὴ γὰρ οἰέσθω ό ἀνθρωπος ἐκεῖνος ὅτι λήψεταί τι παρὰ τοῦ κυρίου. Ἀνὴρ δίψυχος, ακατάστατος ἐνεῖνος ὅτι λήψεταί τι παρὰ τοῦ κυρίου. ἀνὴρ δίψυχος, δο ἀκατάστατος ἐκεῖνος ὅτι λήψεταί τι παρὰ τοῦ κυρίου. ἀνὴρ δίψυχος, δο ἀκατάστατος ἐκεῖνος ὅτι λήψεταί τι παρὰ τοῦ κυρίου. ἀνὴρ δίψυχος, δο ἀκατάστατος ἐκεῖνος ὅτι λήψεταί τι παρὰ τοῦ κυρίου. ἀνὴρ δίψυχος, δο ἀκατάστατος ἐκεῖνος ὅτι λήψεταί τι παρὰ τοῦ κυρίου. ἀνὴρ δίψυχος, δο ἀκατάστατος ἐκεῖνος ὅτι λήψεταί τι παρὰ τοῦ κυρίου. ἀνὴρ δίψυχος, δο ἀκατάστατος ἐκεῖνος ὅτι λήψεταί τι παρὰ τοῦ κυρίου. ἀνὴρ δίψυχος, δο ἀκατάστατος ἐκεῖνος ὅτι λήψεταί τι παρὰ τοῦ κυρίου. ἀνὴρ δίψυχος, δο ἀκατάστατος ἐκεῖνος ὅτι λήψεταί τι παρὰ τοῦ κυρίου. ἀνὴρ δίψυχος, δο ἀκατάστατος ἐκεῖνος ὅτι λήψεταί τι παρὰ τοῦ κυρίου. ἀνὴρ δίψυχος, δο ἀκατάστατος ἐκεῖνος ὅτι λήψεταί τι παρὰ τοῦ κυρίου. ἀνὴρ δίψυχος, δο ἀκατάστατος ἐκεῖνος ὅτι λήψεταί τι παρὰ τοῦ κυρίου. ἀνὴρ δίψυχος, δο ἀκατάστατος ἐκεῖνος ὅτι λήψεταί τι παρὰ τοῦ κυρίου. ἀνὴρ δίψυχος, δο ἀκατάστατος ἐκεῖνος ὅτι λήψεταί τι παρὰ τοῦ κυρίου. ἀνὴρ δίψυχος, δο ἀκατάστατος ἐκεῖνος ὅτι λήψεταί τι παρὰ τοῦ κυρίου. ἀνὴρ δίψυχος ἐκεῖνος ὅτι λήψεταί τι παρὰ τοῦ κυρίου. ἀνὸρ διὰνοῦν δι

Καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς¹³ ἐν τῷ ὕψει²⁰ αὐτοῦ: ὁ δὲ πλούσιος 9
ἐν τῆ ταπεινώσει²¹ αὐτοῦ: ὅτι ὡς ἄνθος²² χόρτου²³ παρελεύσεται. 11
Ἀνέτειλεν²⁴ γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύσωνι,²⁵ καὶ ἐξήρανεν²⁰ τὸν χόρτον,

¹ διασπορά, ᾶς, ἡ, diaspora, dispersion. ² πειρασμός, οῦ, ὁ, temptation, trial. ³ περιπίπτω, fall in with, strike. ⁴ ποικίλος, varied, manifold. ⁵ δοκίμιον, ου, τό, testing, test. ⁶ κατεργάζομαι, work out, produce. ⁷ τέλειος, complete, perfect. ⁸ δλόκληρος, whole, complete. ⁹ λείπω, leave, leave behind. ¹⁰ ἀπλῶς, simply, sincerely. ¹¹ ὁνειδίζω, reproach, revile. ¹² διακρίνω, discriminate, judge. ¹³ ἔοικα, be like, am like. ¹⁴ ἀνεμίζω, am blown with the wind. ¹⁵ ῥιπίζω, toss to and fro. ¹⁶ οἴμαι, think, suppose. ¹⁷ δίψυχος, double-minded, hesitating. ¹⁸ ἀκατάστατος, unstable, restless. ¹⁹ ταπεινός, humble, downcast. ²⁰ ὕψος, ους, τό, height, heaven. ²¹ ταπείνωσις, εως, ἡ, humiliation, humble state. ²² ἄνθος, ους, τό, flower, bloom. ²³ χόρτος, ου, ὁ, grass, hay. ²⁴ ἀνατέλλω, cause to rise, make to rise. ²⁵ καύσων, ωνος, ὁ, burning heat, scorching heat. ²⁶ ξηραίνω, dry up, parch.

Τακώβου 1:12 Byzantine NT

καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσεν, καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπώλετο: οὕτως καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται.

Μακάριος ἀνὴρ δς ὑπομένει πειρασμόν: ὅτι δόκιμος γενόμενος 12 λήψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, δν ἐπηγγείλατο ὁ κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω ὅτι Απὸ θεοῦ 13 πειράζομαι: ὁ γὰρ θεὸς ἀπείραστός ἐστιν κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα: ἔκαστος δὲ πειράζεται, ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος 14 καὶ δελεαζόμενος. Ἐἶτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει 15 άμαρτίαν: ἡ δὲ άμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ὁ ἀποκύει θάνατον. Μὴ 16 πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. Πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν 17 δώρημα τέλειον ἀνωθέν ἐτιν, καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, παρ ὁ οὐκ ἔνι παραλλαγή, ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα. 18 Βουληθεὶς ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγω ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχήν τίνα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων.

 $^{\circ}\Omega$ στε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἔστω πᾶς ἄνθρωπος ταχὺς $^{^{28}}$ εἰς τὸ 19 ἀκοῦσαι, βραδὺς $^{^{29}}$ εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς $^{^{29}}$ εἰς ὀργήν: ὀργὴ γὰρ 20 ἀνδρὸς δικαιοσύνην θεοῦ οὐ κατεργάζεται. $^{^{30}}$ Δ ιὸ ἀποθέμενοι $^{^{31}}$ πᾶσαν 21

¹ ἄνθος, ους, τό, flower, bloom. ² ἐκπίπτω, fall away, fall out. ³ εὐπρέπεια, ας, ἡ, beauty, loveliness. ⁴ πορεία, ας, ἡ, journey, way. ⁵ μαραίνω, die, wither. ⁶ ὑπομένω, tarry, endure. ⊓ πειρασμός, οῦ, ὁ, temptation, trial. ፆ δόκιμος, tested, approved. ⁰ ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ¹⁰ ἀπείραστος, unable to be tempted, untried. ¹¹ ἐξέλκω, drag away, entice. ¹² δελεάζω, lure, entice. ¹³ εἶτα, then, thereafter. ¹⁴ συλλαμβάνω, take, conceive. ¹⁵ τίκτω, give birth to, bear. ¹⁶ ἀποτελέω, bring to completion, finish. ¹⁻ ἀποκυέω, give birth to, bring forth. ¹ፆ δόσις, εως, ἡ, gift, giving. ¹⁰ δώρημα, τος, τό, gift, present. ²⁰ τέλειος, complete, perfect. ²¹ ἄνωθεν, from above, again. ²² ἔνι, there is in, is present. ²³ παραλλαγή, ῆς, ἡ, change, variation. ²⁴ τροπή, ῆς, ἡ, turning, change. ²⁵ ἀποσκίασμα, τος, τό, shadow, faint image or copy. ²⁶ ἀπαρχή, ῆς, ἡ, first fruit. ²⁻ κτίσμα, ος, τό, creature, created thing. ²ፆ ταχύς, quickly, quick. ²⁰ βραδύς, slow. ³⁰ κατεργάζομαι, work out, produce. ³¹ ἀποτίθημι, put off, lay aside.

Byzantine NT Υακώβου 1:22

ρυπαρίαν¹ καὶ περισσείαν² κακίας,³ ἐν πραϋτητι⁴ δέξασθε τὸν ἔμφυτον⁵ λόγον, τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν. Γίνεσθε δὲ 22 ποιηταί⁴ λόγου, καὶ μὴ μόνον ἀκροαταί,⁻ παραλογιζόμενοι⁴ ἑαυτούς. 23 "Οτι εἴ τις ἀκροατὴς⁻ λόγου ἐστὶν καὶ οὐ ποιητής,⁴ οὖτος ἔοικεν³ ἀνδρὶ κατανοοῦντι¹ τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως¹¹ αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ:¹² κατενόησεν¹⁰ γὰρ ἑαυτὸν καὶ ἀπελήλυθεν, καὶ εὐθέως ἐπελάθετο¹³ 24 ὁποῖος¹⁴ ἦν. Ὁ δὲ παρακύψας¹⁵ εἰς νόμον τέλειον¹⁴ τὸν τῆς ἐλευθερίας 25 καὶ παραμείνας,¹δ οὖτος οὐκ ἀκροατὴς⁻ ἐπιλησμονῆς¹³ γενόμενος ἀλλὰ ποιητὴς⁴ ἔργου, οὖτος μακάριος ἐν τῆ ποιήσει²⁰ αὐτοῦ ἔσται. Εἴ 26 τις δοκεῖ θρῆσκος²¹ εἴναι ἐν ὑμῖν, μὴ χαλιναγωγών²² γλῶσσαν αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀπατῶν²³ καρδίαν αὐτοῦ, τούτου μάταιος²⁴ ἡ θρησκεία.²5 27 Θρησκεία²⁵ καθαρὰ καὶ ἀμίαντος²⁴ παρὰ θεῷ καὶ πατρὶ αὕτη ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι²² ὀρφανοὺς²⁵ καὶ χήρας ἐν τῆ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον²² ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

Άδελφοί μου, μὴ ἐν προσωποληψίαις³⁰ ἔχετε τὴν πίστιν τοῦ κυρίου 2 ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ τῆς δόξης. Ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς τὴν συναγωγὴν 2 ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος³¹ ἐν ἐσθῆτι³² λαμπρᾳ,³³ εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾳ³⁴ ἐσθῆτι,³² καὶ ἐπιβλέψητε³⁵ ἐπὶ τὸν φοροῦντα³⁶ 3

¹ ῥυπαρία, ας, ἡ, filthiness, vulgarity. ² περισσεία, ας, ἡ, superfluity, surplus. ³ κακία, ας, ἡ, malice, evil. ⁴ πραΰτης, mildness, gentleness. ⁵ ἔμφυτος, implanted, inborn. ⁶ ποιητής, οῦ, ὁ, maker, doer. ⁻ ἀκροατής, οῦ, ὁ, hearer, hearer of. ⁶ παραλογίζομαι, deceive, mislead. ⁶ ἔοικα, be like, am like. ¹⁰ κατανοέω, observe, understand. ¹¹ γένεσις, εως, ἡ, origin, birth. ¹² ἔσοπτρον, ου, τό, mirror. ¹³ ἐπιλανθάνομαι, forget, neglect. ¹⁴ ὁποῖος, what sort of, what kind of. ¹⁵ παρακύπτω, stoop to look, look. ¹⁶ τέλειος, complete, perfect. ¹⁻ ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ¹ϐ παραμένω, remain beside, continue. ¹⁰ ἐπιλησμονή, ῆς, ἡ, forgetfulness. ²⁰ ποίησις, εως, ἡ, making, doing. ²¹ θρῆσκος, religious. ²² χαλιναγωγέω, bridle, hold in check. ²³ ἀπατάω, deceive, lead into error. ²⁴ μάταιος, vain, useless. ²⁵ θρησκεία, ας, ἡ, religion, worship. ²⁶ ἀμίαντος, undefiled, untainted. ²⁻ ἐπισκέπτομαι, visit, have a care for. ²౭ ὀρφανός, orphan, bereaved. ²⁰ ἄσπιλος, spotless, unstained. ³⁰ προσωποληψία, ας, ἡ, partiality, favoritism. ³¹ χρυσοδακτύλιος, with a gold ring. ³² ἐσθής, ῆτος, ἡ, clothing. ³³ λαμπρός, bright, shining. ³⁴ ῥυπαρός, filthy, soiled. ³⁵ ἐπιβλέπω, look on (with favor), have regard for. ³⁶ φορέω, wear, bear.

Τακώβου 2:4 Byzantine NT

τὴν ἐσθῆτα 1 τὴν λαμπράν, 2 καὶ εἴπητε αὐτῷ, Σ ὺ κάθου ὧδε καλῶς, καὶ τῷ πτωχῷ εἴπητε, Σ ὺ στῆθι ἐκεῖ, ἢ κάθου ὧδε ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν 3 μου: καὶ οὐ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἐγένεσθε κριταί διαλογισμῶν 4 πονηρῶν; Ἀκούσατε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. Οὐχ ὁ θεὸς ἐξελέξατο 5 τούς πτωχούς τοῦ κόσμου πλουσίους ἐν πίστει, καὶ κληρονόμους⁸ τῆς βασιλείας ἧς ἐπηγγείλατο' τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν; Ύμεῖς δὲ 6 ήτιμάσατε 10 τον πτωχόν. Ούχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν 11 ύμῶν, καὶ αὐτοὶ ἔλκουσιν 12 ὑμᾶς εἰς κριτήρια; 13 Οὐκ αὐτοὶ 7βλασφημοῦσιν τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς; Εἰ μέντοι 14 8 νόμον τελεῖτε βασιλικόν, κατὰ τὴν γραφήν, Άγαπήσεις τὸν πλησίον 16 σου ώς σεαυτόν, καλῶς ποιεῖτε: εἰ δὲ προσωποληπτεῖτε, 17 9 άμαρτίαν ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι¹s ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς παραβάται.¹° 10 "Όστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον τηρήσει, πταίσει οδὲ ἐν ἑνί, γέγονεν πάντων ἔνοχος. 21 11 11 11 11 φονεύσεις: 23 εἰ δὲ οὐ μοιχεύσεις, 22 φονεύσεις 33 δέ, γέγονας παραβάτης νόμου. Οὕτως λαλεῖτε καὶ οὕτως ποιεῖτε, ώς διὰ νόμου ἐλευθερίας 24 12 μέλλοντες κρίνεσθαι. Ἡ γὰρ κρίσις ἀνέλεος τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος: 13 κατακαυχᾶται²⁶ ἔλεον κρίσεως.

¹ ἐσθής, ῆτος, ἡ, clothing. ² λαμπρός, bright, shining. ³ ὑποπόδιον, ου, τό, footstool. ⁴ διακρίνω, discriminate, judge. ⁵ κριτής, ου, ὁ, judge. ⁶ διαλογισμός, οῦ, ὁ, reasoning, questioning. ⁻ ἐκλέγομαι, choose, elect. δ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ց ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ¹⁰ ἀτιμάζω, dishonor, disgrace. ¹¹ καταδυναστεύω, oppress, overpower. ¹² ἐλκύω, drag, draw. ¹³ κριτήριον, ου, τό, law court, tribunal. ¹⁴ μέντοι, yet, however. ¹⁵ βασιλικός, royal, connected with a king. ¹⁶ πλησίον, near, neighbor (as a noun). ¹⁻ προσωποληπτέω, show partiality. ¹δ ἐλέγχω, convict, reprove. ¹ց παραβάτης, ου, ὁ, transgressor. ²⁰ πταίω, cause to stumble, stumble. ²¹ ἔνοχος, involved in, liable. ²² μοιχεύω, commit adultery. ²³ φονεύω, kill, murder. ²⁴ ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ²⁵ ἀνέλεος, merciless, without mercy. ²⁶ κατακαυχάομαι, exult over, triumph over.

Byzantine NT Τακώβου 2:14

Τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν λέγη τις ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχη; 14Μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν; Ἐὰν δὲ ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ 15 ύπάρχωσιν καὶ λειπόμενοι ὧσιν τῆς ἐφημέρου τροφῆς, εἴπη δέ τις 16 αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν, Ὑπάγετε ἐν εἰρήνη, θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε, μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί τὸ ὄφελος; Οὕτως 17 καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ ἔργα ἔχῃ, νεκρά ἐστιν καθ' ἑαυτήν. Ἀλλ' ἐρεῖ τις, 18 Σύ πίστιν ἔχεις, κἀγὼ ἔργα ἔχω: δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου ἐκ τῶν ἔργων σου, κάγὼ δείξω σοι ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν μου. Σὺ 19 πιστεύεις ὅτι ὁ θεὸς εἶς ἐστίν: καλῶς ποιεῖς: καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσιν, καὶ φρίσσουσιν. Θέλεις δὲ γνῶναι, $\tilde{\omega}^{_{10}}$ ἄνθρωπε κενέ, $^{_{11}}$ ότι ή πίστις χωρίς των ἔργων νεκρά ἐστιν; Άβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμων ούκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνενέγκας Τοαὰκ τὸν υίὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον; Βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνήργει τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, 22 καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη; 5 Καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα, Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, καὶ φίλος θεοῦ ἐκλήθη. Ὁρᾶτε τοίνυν 6 ὅτι ἐξ ἔργων 24 δικαιούται ἄνθρωπος, καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον. Ὁμοίως δὲ καὶ 25 'Ραὰβ ή πόρνη¹⁷ οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη¹⁸ τοὺς άγγέλους, καὶ ἑτέρα ὁδῷ ἐκβαλοῦσα; Ὠσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς 26 πνεύματος νεκρόν έστιν, οὕτως καὶ ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά

¹ δφελος, ους, τό, use, benefit. ² γυμνός, naked, wearing only under-garments. ³ λείπω, leave, leave behind. ⁴ ἐφήμερος, daily, for the day. ⁵ τροφή, ής, ή, food, nourishment. ⁶ θερμαίνω, warm. ⁷ χορτάζω, eat until full, be filled. ⁸ ἐπιτήδειος, necessary. ⁹ φρίσσω, shudder. ¹⁰ ὧ, Oh! omega. ¹¹ κενός, empty, vain. ¹² ἀναφέρω, bring up, offer. ¹³ θυσιαστήριον, ου, τό, altar. ¹⁴ συνεργέω, work together. ¹⁵ τελειόω, fill, fulfill. ¹⁶ τοίνυν, accordingly, therefore. ¹⁷ πόρνη, ης, ή, prostitute. ¹⁸ ὑποδέχομαι, welcome, receive.

Τακώβου 3:2 Byzantine NT

έστιν.

Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι μεῖζον κρίμα 3 ληψόμεθα. Πολλὰ γὰρ πταίομεν ἄπαντες. Εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, 1 2 ούτος τέλειος 2 ἀνήρ, δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι 3 καὶ ὅλον τὸ σῶμα. 3 "Ιδε, τῶν ἵππων⁴ τοὺς χαλινοὺς⁵ εἰς τὰ στόματα βάλλομεν πρὸς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγομεν. Τδού, 4 καὶ τὰ πλοῖα, τηλικαῦτα 7 ὄντα, καὶ ὑπὸ σκληρῶν 8 ἀνέμων έλαυνόμενα, μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου, ὑπου ἄν ἡ ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος 3 βούληται. Οὕτως καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος 5 ἐστίν, καὶ μεγαλαυχεῖ. ¹⁴ Ἰδού, ὀλίγον πῦρ ἡλίκην ¹⁵ ὑλην ¹⁶ ἀνάπτει. ¹⁷ 6 Καὶ ή γλώσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας: οὕτως ἡ γλώσσα καθίσταται εν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα όλον τὸ σῶμα, καὶ φλογίζουσα 20 τὸν τροχὸν 21 τῆς γενέσεως, 22 καὶ φλογιζομένη 20 ὑπὸ τῆς γεέννης. 23 Π ᾶσα γὰρ φύσις 24 θηρίων τε καὶ πετεινῶν 25 ἑρπετ $\tilde{\omega}$ ν 26 τε 7καὶ ἐναλίων, ²⁷ δαμάζεται ²⁸ καὶ δεδάμασται ²⁸ τῆ φύσει ²⁴ τῆ ἀνθρωπίνη: τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι: 28 ἀκατάσχετον 30 κακόν, μεστ $\mathring{\eta}^{31}$ ἰο \mathring{u}^{32} θανατηφόρου. ³³ Ἐν αὐτ $\mathring{\eta}$ εὐλογοῦμεν τὸν θεὸν 9 καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα³⁴ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ'

¹ πταίω, cause to stumble, stumble. ² τέλειος, complete, perfect. ³ χαλιναγωγέω, bridle, hold in check. ⁴ ἴππος, ου, ό, horse. ⁵ χαλινός, οῦ, ὁ, bit, bridle. ⁶ μετάγω, guide, direct. ⁷ τηλικοῦτος, so great, so large. ⁸ σκληρός, hard, rough. ⁹ ἐλαύνω, drive or push, row. ¹⁰ ἐλάχιστος, least, smallest. ¹¹ πηδάλιον, ου, τό, rudder, rudder of a ship. ¹² ὁρμή, ῆς, ἡ, impulse, inclination. ¹³ εὐθύνω, make straight, guide. ¹⁴ μεγαλαυχέω, boast, am arrogant. ¹⁵ ἡλίκος, how great, how small. ¹⁶ ὕλη, ης, ἡ, forest, wood. ¹⁷ ἀνάπτω, kindle, set on fire. ¹⁸ καθίστημι, set, constitute. ¹⁹ σπιλόω, stain, defile. ²⁰ φλογίζω, set on fire, inflame. ²¹ τροχός, οῦ, ὁ, wheel, course. ²² γένεσις, εως, ἡ, origin, birth. ²³ γέεννα, ης, ἡ, gehenna, Gehenna. ²⁴ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ²⁵ πετεινόν, ου, τό, bird. ²⁶ ἐρπετόν, οῦ, τό, creeping thing, reptile. ²⁷ ἐνάλιος, belonging to the sea. ²⁸ δαμάζω, tame, subdue. ²⁹ ἀνθρώπινος, human, belonging to human beings. ³⁰ ἀκατάσχετος, unrestrainable, unruly. ³¹ μεστός, full. ³² ἰός, οῦ, ὁ, rust, poison. ³³ θανατηφόρος, death-bringing, deadly. ³⁴ καταράομαι, curse.

Byzantine NT Τακώβου 3:10

όμοίωσιν¹ θεοῦ γεγονότας: ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία² 10 καὶ κατάρα.³ Οὐ χρή,⁴ ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτως γίνεσθαι. Μήτι⁵ ἡ 11 πηγὴ° ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς 7 βρύει 8 τὸ γλυκὺ 9 καὶ τὸ πικρόν; 10 Μὴ 12 δύναται, ἀδελφοί μου, συκῆ 11 ἐλαίας 12 ποιῆσαι, ἢ ἄμπελος 13 σῦκα; 14 Οὕτως οὐδεμία πηγὴ 6 άλυκὸν 15 καὶ γλυκὸ 9 ποιῆσαι ὕδωρ.

Τίς σοφὸς 16 καὶ ἐπιστήμων 17 ἐν ὑμῖν; Δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς 13 ἀναστροφῆς 18 τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραϋτητι 19 σοφίας. Εὶ δὲ ζῆλον 14 πικρὸν 10 ἔχετε καὶ ἐριθείαν 21 ἐν τῆ καρδία ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε 22 καὶ ψεύδεσθε 23 κατὰ τῆς ἀληθείας. Οὐκ ἔστιν αϋτη ἡ σοφία ἄνωθεν 24 15 κατερχομένη, 25 ἀλλ' ἐπίγειος, 26 ψυχική, 27 δαιμονιώδης, 28 "Οπου γὰρ 16 ζῆλος 20 καὶ ἐριθεία, 21 ἐκεῖ ἀκαταστασία 29 καὶ πᾶν φαῦλον 30 πρᾶγμα. 31 17 ΤΗ δὲ ἄνωθεν 24 σοφία πρῶτον μὲν ἀγνή 32 ἐστιν, ἔπειτα 33 εἰρηνική, 34 ἐπιεικής, 35 εὐπειθής, 36 μεστὴ 37 ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος 38 καὶ ἀνυπόκριτος. 39 Καρπὸς δὲ τῆς δικαιοσύνης ἐν εἰρήνη 18 σπείρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην.

¹ ὁμοίωσις, εως, ἡ, likeness, resemblance. ² εὐλογία, ας, ἡ, blessing, adulation. ³ κατάρα, ας, ἡ, curse, cursing. ⁴ χρή, it is necessary, it ought. ⁵ μήτι, interrogative particle expecting a negative answer. ⁶ πηγή, ῆς, ἡ, spring, fountain. ⁻ ὁπή, ῆς, ἡ, opening, hole. ⁶ βρύω, pour forth, cause to gush forth. ⁰ γλυκύς, sweet. ¹⁰ πικρός, bitter, acrid. ¹¹ συκῆ, ῆς, ἡ, fig tree. ¹² ἐλαία, ας, ἡ, olive tree. ¹³ ἄμπελος, ου, ἡ, vine. ¹⁴ σῦκον, ου, τό, fig. ¹⁵ άλυκός, salty, saltine. ¹⁶ σοφός, wise. ¹⁻ ἐπιστήμων, expert, skilled. ¹ፄ ἀναστροφή, ῆς, ἡ, conduct, behavior. ¹⁰ πραΰτης, mildness, gentleness. ²⁰ ζῆλος, ου, ὁ, zeal, jealousy. ²¹ ἐριθεία, ας, ἡ, rivalry, ambition. ²² κατακαυχάομαι, exult over, triumph over. ²³ ψεύδομαι, lie. ²⁴ ἄνωθεν, from above, again. ²⁵ κατέρχομαι, come down, go down. ²⁶ ἐπίγειος, of the earth, earthly. ²⁻ ψυχικός, natural, wordly-minded. ²৪ δαιμονιώδης, demonic, devilish. ²⁰ ἀκαταστασία, ας, ἡ, distrurbance, disorder. ³⁰ φαῦλος, worthless, bad. ³¹ πρᾶγμα, τος, τό, deed, matter. ³² ἀγνός, pure, holy. ³³ ἔπειτα, then, after this. ³⁴ εἰρηνικός, peaceable, peaceful. ⁵⁵ ἐπεικής, yielding, gentle. ³⁶ εὐπειθής, compliant, obedient. ³⁻ μεστός, full. ³8 ἀδιάκριτος, unwavering, unambiguous. ³⁰ ἀνυπόκριτος, sincere, without hypocrisy.

Ἰακώβου 4:2 Byzantine NT

Πόθεν πόλεμοι καὶ μάχαι έν ὑμῖν; Οὐκ ἐντεῦθεν, έκ τῶν ἡδονῶν 4ύμῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; Ἐπιθυμεῖτε, καὶ 2 οὐκ ἔχετε: φονεύετε καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν: μάχεσθε 10 καὶ πολεμεῖτε, 11 οὐκ ἔχετε διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς: 3 αἰτεῖτε, καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι¹² κακῶς¹³ αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ήδονα $\tilde{\text{1}}_{5}^{4}$ ύμῶν δαπανήσητε. $\tilde{\text{1}}_{5}^{14}$ Μοιχο $\tilde{\text{1}}_{5}^{15}$ καὶ μοιχαλίδες, $\tilde{\text{1}}_{5}^{16}$ οὐκ οἴδατε $\tilde{\text{4}}_{5}^{16}$ ότι ἡ φιλία¹⁷ τοῦ κόσμου ἔχθρα¹⁸ τοῦ θεοῦ ἐστίν; Ὁς ἂν οὖν βουληθῆ φίλος είναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ θεοῦ καθίσταται. 19 "Η δοκεῖτε ὅτι 5 κεν $\tilde{\omega}$ ς ο ἡ γραφὴ λέγει; Πρὸς φθόνον $\tilde{\varepsilon}$ ἐπιποθε $\tilde{\varepsilon}$ τὸ πνεῦμα δ κατώκησεν ἐν ἡμῖν. Μείζονα δὲ δίδωσιν χάριν: διὸ λέγει, Ὁ θεὸς 6 αντιτάσσεται, 24 ταπεινοῖς 25 δὲ δίδωσιν χάριν. 7 Υποτάγητε οὖν τῷ θεῷ: ἀντίστητε² δὲ τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται άφ' ύμῶν. Ἐγγίσατε τῷ θεῷ, καὶ ἐγγιεῖ ὑμῖν: καθαρίσατε χεῖρας, 8 άμαρτωλοί, καὶ άγνίσατε²⁷ καρδίας, δίψυχοι.²⁸ Ταλαιπωρήσατε²⁹ καὶ 9 καὶ κλαύσατε: ὁ γέλως το ὑμῶν εἰς πένθος 22 μεταστραφήτω, 33 καὶ ή χαρὰ εἰς κατήφειαν. 34 Ταπεινώθητε 35 ἐνώπιον 10 τοῦ κυρίου, καὶ ὑψώσει δύμᾶς.

¹πόλεμος, ου, ό, war, battle. ²μάχη, ης, ή, fight, conflict. ³ ἐντεῦθεν, hence, on each side. ⁴ήδονή, ής, ἡ, pleasure, lust. ⁵ στρατεύομαι, make war, hence to serve as a soldier. ⁶ ἐπιθυμέω, desire, long for. ⁷ φονεύω, kill, murder. ⁸ ζηλόω, be zealous, am jealous. ⁹ ἐπιτυγχάνω, obtain, attain. ¹⁰ μάχομαι, fight, quarrel. ¹¹ πολεμέω, wage war, make war. ¹² διότι, because, on this account. ¹³ κακῶς, badly, evilly. ¹⁴ δαπανάω, spend, spend freely. ¹⁵ μοιχός, οῦ, ὁ, adulterer. ¹⁶ μοιχαλίς, ίδος, ἡ, adulteress. ¹⁷ φιλία, ας, ἡ, friendship, love. ¹⁸ ἔχθρα, ας, ἡ, enmity, hostility. ¹⁹ καθίστημι, set, constitute. ²⁰ κενῶς, no purpose, in vain. ²¹ φθόνος, ου, ὁ, envy, grudge. ²² ἐπιποθέω, long for, strain after. ²³ ὑπερήφανος, arrogant, haughty. ²⁴ ἀντιτάσσομαι, range in battle against, oppose. ²⁵ ταπεινός, humble, downcast. ²⁶ ἀνθίστημι, resist, oppose. ²⁷ άγνίζω, purify, cleanse. ²⁸ δίψυχος, double-minded, hesitating. ²⁹ ταλαιπωρέω, endure hardship, be miserable. ³⁰ πενθέω, mourn, lament. ³¹ γέλως, ωτος, ό, laughter. ³² πένθος, ους, τό, mourning, sorrow. ³³ μεταστρέφω, change, turn (about). ³⁴ κατήφεια, ας, ἡ, gloominess, dejection. ³⁵ ταπεινόω, humble, humiliate. ³⁶ ὑψόω, lift up, exalt.

Byzantine NT Υακώβου 4:11

Μὴ καταλαλεῖτε¹ ἀλλήλων, ἀδελφοί. Ὁ καταλαλῶν¹ ἀδελφοῦ, καὶ 11 κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καταλαλεῖ¹ νόμου, καὶ κρίνει νόμον: εἰ δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητὴς² νόμου, ἀλλὰ κριτής.³ Εἷς ἐστὶν ὁ 12 νομοθέτης,⁴ ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι: σὺ δὲ τίς εἶ ὃς κρίνεις τὸν ἕτερον;

Άγε νῦν οἱ λέγοντες, Σήμερον καὶ αὔριον πορευσώμεθα εἰς τήνδε τὴν 13 πόλιν, καὶ ποιήσωμεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν ἔνα, καὶ ἐμπορευσώμεθα, καὶ κερδήσωμεν: οἴτινες οὐκ ἐπίστασθε τὸ τῆς αὔριον. Ποία γὰρ ἡ 14 ζωὴ ὑμῶν; Ἀτμὶς γὰρ ἔσται ἡ πρὸς ὀλίγον φαινομένη, ἔπειτα δὲ καὶ ἀφανιζομένη. Αντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς, Ἐὰν ὁ κύριος θελήση, καὶ 15 ζήσωμεν, καὶ ποιήσωμεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. Νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς 16 ἀλαζονείαις ὑμῶν: πᾶσα καύχησις τοιαύτη πονηρά ἐστιν. Εἰδότι 17 οὖν καλὸν ποιεῖν καὶ μὴ ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῷ ἐστίν.

Άγε νῦν οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες¹⁷ ἐπὶ ταῖς ταλαιπωρίαις¹⁸ 5 ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις.¹⁹ Ὁ πλοῦτος²⁰ ὑμῶν σέσηπεν,²¹ καὶ τὰ 2 ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα²² γέγονεν: ὁ χρυσὸς²³ ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος²⁴ 3 κατίωται,²⁵ καὶ ὁ ἰὸς²⁶ αὐτῶν εἰς μαρτύριον²⁷ ὑμῖν ἔσται, καὶ φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν ὡς πῦρ. Ἐθησαυρίσατε²⁸ ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. Ἰδού, 4

¹ καταλαλέω, speak evil of, slander. ²ποιητής, οῦ, ὁ, maker, doer. ³ κριτής, ου, ὁ, judge. ⁴νομοθέτης, ου, ὁ, lawgiver, legislator. ⁵ αὔριον, tomorrow. ⁶ ὅδε, this (here), this here. ⁷ ἐνιαυτός, οῦ, ὁ, year. ⁸ ἐμπορεύομαι, engage in business. ⁹ κερδαίνω, gain, win. ¹⁰ ἐπίσταμαι, understand, know. ¹¹ ἀτμίς, ίδος, ἡ, vapor, breath. ¹² ἔπειτα, then, after this. ¹³ ἀφανίζω, destroy, cause to disappear. ¹⁴ ἀντί, instead of, in place of. ¹⁵ ἀλαζονεία, ας, ἡ, pretension, arrogance. ¹⁶ καύχησις, εως, ἡ, boasting, act of boasting. ¹⁷ ὀλολύζω, cry out, wail. ¹⁸ ταλαιπωρία, ας, ἡ, distress, misery. ¹⁹ ἐπέρχομαι, come to or upon, approach. ²⁰ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ²¹ σήπω, decay, rot. ²² σητόβρωτος, moth-eaten. ²³ χρυσός, οῦ, ὁ, gold, anything made of gold. ²⁴ ἄργυρος, ου, ὁ, silver, silver as a metal. ²⁵ κατιόω, rust. ²⁶ ἰός, οῦ, ὁ, rust, poison. ²⁷ μαρτύριον, ου, τό, testimony, witness. ²⁸ θησαυρίζω, lay up, store up.

Ἰακώβου 5:5 Byzantine NT

ό μισθὸς τῶν ἐργατῶν¹ τῶν ἀμησάντων² τὰς χώρας ὑμῶν, ὁ ἀπεστερημένος³ ἀφ' ὑμῶν, κράζει: καὶ αἱ βοαὶ⁴ τῶν θερισάντων⁵ εἰς τὰ ὧτα κυρίου Σαβαὼθ 6 εἰσεληλύθασιν. Ἐτρυφήσατε 7 ἐπὶ τῆς γῆς 5 καὶ ἐσπαταλήσατε: 8 ἐθρέψατε 9 τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν ἡμέρα σφαγῆς. 10 Κατεδικάσατε, 11 ἐφονεύσατε 12 τὸν δίκαιον: οὐκ 6 ἀντιτάσσεται 13 ὑμῖν.

Μακροθυμήσατε¹⁴ οὖν, ἀδελφοί, ἔως τῆς παρουσίας¹⁵ τοῦ κυρίου. Ἰδού, 7 ό γεωργὸς ¹⁶ ἐκδέχεται¹⁷ τὸν τίμιον¹⁸ καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν¹⁴ ἐπ' αὐτόν, ἔως λάβη ὑετὸν¹⁹ πρώϊμον²⁰ καὶ ὄψιμον.²¹ 8 Μακροθυμήσατε¹⁴ καὶ ὑμεῖς, στηρίξατε²² τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ παρουσία¹⁵ τοῦ κυρίου ἤγγικεν. Μὴ στενάζετε²³ κατ' ἀλλήλων, 9 ἀδελφοί, ἵνα μὴ κριθῆτε: ἰδού, ὁ κριτὴς²⁴ πρὸ τῶν θυρῶν ἔστηκεν. 10 Ὑπόδειγμα²⁵ λάβετε, ἀδελφοί μου, τῆς κακοπαθείας,²⁶ καὶ τῆς μακροθυμίας,²⁷ τοὺς προφήτας οῖ ἐλάλησαν τῷ ὀνόματι κυρίου. Ἰδού, 11 μακαρίζομεν²⁸ τοὺς ὑπομένοντας:²⁹ τὴν ὑπομονὴν Ἰὼβ ἡκούσατε, καὶ τὸ τέλος κυρίου ἴδετε, ὅτι πολύσπλαγχνός ³⁰ ἐστιν καὶ οἰκτίρμων.³¹

¹ ἐργάτης, ου, ὁ, workman, laborer. ² ἀμάω, harvest, collect. ³ ἀποστερέω, defraud, deprive of. ⁴ βοή, ῆς, ἡ, outcry, shout. ⁵ θερίζω, reap, gather. ⁶ σαβαώθ, hosts, armies. ⁷ τρυφάω, live for pleasure, revel. ⁸ σπαταλάω, live extravagantly. ⁹ τρέφω, make to grow, nourish. ¹⁰ σφαγή, ῆς, ἡ, slaughter, sacrifice. ¹¹ καταδικάζω, pass sentence upon, condemn. ¹² φονεύω, kill, murder. ¹³ ἀντιτάσσομαι, range in battle against, oppose. ¹⁴ μακροθυμέω, be patient, suffer long. ¹⁵ παρουσία, ας, ἡ, presence, coming. ¹⁶ γεωργός, οῦ, ὁ, farmer, worker of the soil. ¹⁷ ἐκδέχομαι, await, expect. ¹⁸ τίμιος, precious, honorable. ¹⁹ ὑετός, ου, ὁ, rain. ²⁰ πρώϊμος, dawning, early. ²¹ ὄψιμος, ου, ὁ, late rain, spring rain. ²² στηρίζω, establish, fix firmly. ²³ στενάζω, groan (internally), sigh deeply. ²⁴ κριτής, ου, ὁ, judge. ²⁵ ὑπόδειγμα, τος, τό, copy, example. ²⁶ κακοπάθεια, ας, ἡ, suffering, affliction. ²⁷ μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ²⁸ μακαρίζω, consider blessed, happy. ²⁹ ὑπομένω, tarry, endure. ³⁰ πολύσπλαγχνος, sympathetic, compassionate. ³¹ οἰκτίρμων, merciful, compassionate.

Byzantine NT Υακώβου 5:12

Πρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε, μήτε τὸν οὐρανόν, μήτε τὴν 12 γῆν, μήτε ἄλλον τινὰ ὅρκον: Ἰ ἤτω δὲ ὑμῶν τὸ ναί, ναί, καὶ τὸ οὔ, οὔ: ἵνα μὴ εἰς ὑπόκρισιν Ἰ πέσητε.

Κακοπαθεί τις ἐν ὑμῖν; Προσευχέσθω. Εὐθυμεί τις; Ψαλλέτω. 13 ἀσθενεί τις ἐν ὑμῖν; Προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτόν, ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίω ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου: καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν 15 κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ κύριος: κἄν άμαρτίας ἤ πεποιηκώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ. Ἐξομολογεῖσθε ἀλλήλοις τὰ παραπτώματα, 16 καὶ εὔχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε. Πολὺ ἰσχύει δέησις ὁποσευχῆ προσηυξατο τοῦ μὴ βρέξαι: καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἡμῖν, καὶ 17 προσευχῆ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι: Καὶ πάλιν προσηύξατο, καὶ ὁ 18 οὐρανὸς ὑετὸν ἐδωκεν, καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησεν τὸν καρπὸν αὐτῆς.

Αδελφοί, ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῆ ἀπὸ τῆς ἀληθείας, καὶ ἐπιστρέψη τις 19 αὐτόν, γινωσκέτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης²³ ὁδοῦ 20 αὐτοῦ σώσει ψυχὴν ἐκ θανάτου, καὶ καλύψει²⁴ πλῆθος ἁμαρτιῶν.

¹ ὅρκος, ου, ὁ, oath. ² ὑπόκρισις, εως, ἡ, hypocrisy. ³ κακοπαθέω, suffer hardship, misfortune. ⁴ εὐθυμέω, be cheerful, am cheerful. ⁵ ψάλλω, sing, sing praise. ⁶ ἀλείφω, anoint. ⁷ ἔλαιον, ου, τό, olive oil. ⁸ εὐχἡ, ῆς, ἡ, prayer, vow. ⁹ κάμνω, be weary, ill. ¹⁰ κἄν, and if, even if. ¹¹ ἔξομολογέω, confess, profess. ¹² παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ¹³ εὔχομαι, pray, wish. ¹⁴ δέησις, εως, ἡ, entreaty, prayer. ¹⁵ ἐνεργέω, work, effect. ¹⁶ ὁμοιοπαθής, with the same nature. ¹⁷ βρέχω, send rain, rain. ¹⁸ ἐνιαυτός, οῦ, ὁ, year. ¹⁹ μἡν, ὁ, month, certainly. ²⁰ ἔξ, six, 6. ²¹ ὑετός, ου, ὁ, rain. ²² βλαστάνω, sprout, produce. ²³ πλάνη, ης, ἡ, wandering, error. ²⁴ καλύπτω, cover, veil.